

СТРАТЕГІЯ **зовнішньополітичної діяльності України**

I. Загальні положення

1. Мета зовнішньополітичної діяльності України - утвердження України у світі як сильної та авторитетної європейської держави, здатної забезпечити сприятливі зовнішні умови для стійкого розвитку і реалізації свого потенціалу, економіки та українського суспільства.

2. В основі зовнішньополітичної діяльності України - стратегічний курс держави на набуття повноправного членства України в Європейському Союзі (ЄС) та в Організації Північноатлантичного договору (НАТО), закріплений у Конституції України.

3. Забезпечення незалежності і державного суверенітету України, відновлення її територіальної цілісності, протидія агресії Російської Федерації, курс на набуття повноправного членства в ЄС та в НАТО, просування українського експорту і залучення іноземних інвестицій, захист прав та інтересів громадян України за кордоном, утвердження позитивного іміджу України у світі є пріоритетними напрямками зовнішньополітичної діяльності.

4. Зовнішньополітичні зусилля буде спрямовано на розвиток відносин стратегічного характеру з ключовими партнерами на міжнародній арені, передусім з ЄС, НАТО та їхніми державами - членами, здійснення взаємовигідного співробітництва з іншими державами та міжнародними організаціями.

5. Забезпечення у Балто-Чорноморському регіоні миру, міжнародної безпеки і стійкого розвитку, розбудова відносин добросусідства із дружніми сусідніми державами є одним із пріоритетів.

6. Досвід, набутий за роки протидії агресії Російської Федерації, зокрема щодо протистояння гібридним загрозам, має бути використаний для розвитку безпекового та політичного співробітництва з іншими державами.

7. Україна як держава - засновниця Організації Об'єднаних Націй (ООН) та низки інших міжнародних організацій послідовно виступає на захист міжнародного правопорядку, що базується на загально визнаних принципах і нормах міжнародного права, повазі до прав людини та демократичних цінностей.

8. Буде вжито заходів для зміцнення позиції держави у регіоні, посилення її ролі як контрибутора євроатлантичної безпеки, розширення географії безпекового та економічного партнерства, активізації участі у діяльності універсальних та регіональних міжнародних організацій, заходах щодо їх реформування, створенні нових регіональних форматів міжнародної співпраці.

9. Геополітичне положення України робить її не лише невід'ємною частиною європейської та євроатлантичної систем безпеки, а й важливим енергетичним та логістичним хабом у регіоні.

10. Продовжиться активна участь у міжнародних зусиллях з підтримання міжнародного миру і безпеки, зокрема шляхом участі у міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки.

11. Здійснюватиметься подальше дієве міжнародне співробітництво у сферах боротьби з міжнародним тероризмом, злочинністю, нелегальною міграцією, кіберзагрозами, а також відповідальне співробітництво з питань роззброєння, нерозповсюдження зброї масового знищення, засобів її доставки, контролю над озброєннями, активізація участі у міжнародних зусиллях із протидії негативним наслідкам зміни клімату.

12. Використання "м'якої сили" через засоби публічної дипломатії сприятиме формуванню позитивного іміджу держави для налагодження нових політичних зв'язків, розвитку торговельно-економічного партнерства, поширення достовірної інформації про розвиток та досягнення України.

13. Україна дбає про збереження національної і культурної ідентичності та захист прав і законних інтересів українців за кордоном, сприяє задоволенню їхніх потреб, активно взаємодіє з ними для просування інтересів держави у світі.

14. На тлі поширення гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2 (далі - COVID-19), і глобальної економічної рецесії посилюється роль України у подоланні викликів продовольчої безпеці, існують передумови для утвердження України як гаранта продовольчої безпеки.

15. Реалізація Стратегії зовнішньополітичної діяльності України (далі - Стратегія) буде здійснюватися з дотриманням таких принципів:

стійкість - здатність держави і суспільства ефективно протидіяти загрозам будь-якого походження і характеру, зокрема збройній агресії, економічному тиску, політичній дестабілізації, кібератакам, дезінформації та іншим загрозам, адаптуватися до змін безпекового середовища, підтримувати стає функціонування, швидко відновлювати рівновагу після криз;

дотримання міжнародного права - дотримання загально визнаних норм і принципів міжнародного права, виконання міжнародних зобов'язань України, взятих на себе за міжнародними договорами та в рамках членства у міжнародних організаціях, дотримання досягнутих міжнародних домовленостей;

адаптивність - оперативне реагування на зміни міжнародного середовища, ефективний кризовий менеджмент у сфері зовнішньої політики України, інноваційність у підходах та інструментаріях, гнучкість у прийнятті рішень;

взаємодія - ефективна координація діяльності державних органів щодо забезпечення реалізації єдиного зовнішньополітичного курсу України, налагодження ефективної комунікації та співробітництва з іншими державами, міжнародними урядовими та неурядовими організаціями, а також з недержавними інституціями, бізнесом, науково-академічними колами, засобами масової інформації;

прагматизм - розвиток двосторонніх і багатосторонніх міжнародних відносин на основі національних інтересів з метою розв'язання конкретних зовнішньополітичних завдань; інтенсифікація економічної дипломатії для сприяння сталому розвитку економіки та зростанню добробуту громадян України;

людиноцентричність - визнання і утвердження поваги до людського життя та гідності, прав і свобод людини як найвищих цінностей; захист, сприяння реалізації, просування прав та законних інтересів громадян України за кордоном, прав і законних інтересів закордонних українців в інших державах.

II. Аналіз зовнішнього середовища

16. Сучасний стан міжнародних відносин характеризується високою нестабільністю і послабленням впливу міжнародних організацій, що мають забезпечувати дотримання норм міжнародного права, а також мобілізацію зусиль для подолання глобальних викликів.

17. Нинішній світоустрій постав перед небаченими досі викликами. Пандемія COVID-19 виявила критичні проблеми в суспільствах та економіках держав, призвела до глобальної економічної рецесії, стала каталізатором трансформаційних процесів, фрагментації міжнародної спільноти.

18. Пандемія COVID-19 загострила та прискорила негативні тенденції - кризу глобальної взаємодії, зростання глобального суперництва, посилення націоналізму, протекціонізму та популізму. Вона також призвела до зменшення мобільності населення і міжлюдських контактів, активізувала процеси регіоналізації, спричинені потребою в переорієнтації з глобальних ланцюгів постачання на місцеві та в переміщенні виробничих потужностей ближче до кінцевого споживача. Як наслідок, найближчі роки можуть характеризуватися більшою увагою держав до внутрішніх проблем, а не зовнішньополітичного порядку денного.

19. У короткій та середній перспективі перед міжнародною спільнотою стоятиме виклик подолання економічної рецесії. Економічне відновлення у "постковідному" світі буде характеризуватися нерівномірністю: розвинуті економіки мають шанси відновитися швидше, а економікам держав, що розвиваються, загрожує фінансова нестабільність, стагнація або колапс.

20. Сполучені Штати Америки намагатимуться зберегти роль глобального лідера, яким прагне стати Китайська Народна Республіка, що створює нові лінії напруги у системі міжнародних відносин.

21. НАТО залишиться основним контрибутором безпеки на євроатлантичному просторі попри тенденції до посилення стратегічної автономності ЄС у сфері безпеки і оборони. Важливим фактором стане прийняття нової Стратегічної концепції НАТО - 2030.

22. Вихід Сполученого Королівства Великої Британії і Північної Ірландії з ЄС, посилення націоналістичних та популістичних настроїв у європейських державах, стагнація процесу розширення ЄС, нестабільність на державних кордонах держав - членів ЄС, гібридні впливи зовнішніх сил, посилення дискусій всередині ЄС із ключових питань розвитку стимулюють процес активного переосмислення глобальної ролі і майбутнього ЄС.

23. Водночас ЄС виступатиме провідним глобальним суб'єктом у сфері захисту прав людини, політики розвитку, запобігання кліматичним змінам. Європейський "зелений" курс формує нову економічну парадигму в Європі, змінюючи традиційні підходи до виробництва і розвитку економіки та водночас перетворюючи континент на кліматично нейтральний через мінімізацію використання викопних видів палива, зменшення негативного впливу на навколишнє природне середовище, що в результаті покращить здоров'я та якість життя людей.

24. Політика Російської Федерації сьогодні є основною загрозою для України і Європи. Російська Федерація докладає зусиль для відновлення своєї ролі як глобального гравця шляхом політичного, військового, економічного, інформаційного тиску на держави та інституції трансатлантичного співтовариства. Російська Федерація застосовує весь спектр інструментів гібридної агресії з метою встановлення контролю над Україною, порушуючи її територіальну цілісність та намагаючись блокувати її рух до набуття повноправного членства в ЄС та в НАТО, а також для дестабілізації інших держав, порушення заснованого на нормах міжнародного права міжнародного правопорядку. Вихід Російської Федерації з Договору з відкритого неба спрямований на знищення європейської архітектури безпеки та руйнацію міжнародних режимів контролю над озброєннями.

25. Посилення ролі військової сили, зниження порогу її застосування, загострення сучасних збройних конфліктів призводить до зменшення передбачуваності у міжнародних відносинах. Наявна архітектура безпеки, що ґрунтується на дотриманні принципів і норм міжнародного права та діяльності міжнародних режимів контролю, стає менш надійною, спонукає держави посилювати власні військові потенціали. Підвищується рівень небезпеки поновлення гонки озброєнь та розширення кола держав, що володіють ядерною зброєю, а отже, посилюється загроза застосування такої зброї.

26. Дедалі більшого значення набуває інформаційно-цифровий простір, який перетворюється на місце глобального суперництва держав і корпорацій, а також протиправної діяльності терористичних та інших злочинних угруповань.

27. Усе більшої гостроти набуває проблема зміни клімату. Зростає необхідність координації дій усіх держав у цій сфері, проте це часто вступатиме у конфлікт із національними інтересами держав, оскільки вимагатиме зміни підходів до виробництва та використання енергії. Швидкий розвиток альтернативних джерел енергії обумовлює перегляд ролі традиційних енергоносіїв (вугілля, нафти і газу).

28. Розвиток цифрових технологій, біотехнологій та технологій штучного інтелекту суттєво змінює структуру економік.

III. Виклики та загрози

29. Порушення територіальної цілісності України внаслідок збройної агресії, що призвела до тимчасової окупації Російською Федерацією територій у Донецькій та Луганській областях, Автономної Республіки Крим та міста Севастополя (далі - тимчасово окуповані території), залишається головним зовнішнім викликом національній безпеці. Продовження втручання Російської Федерації у внутрішні справи інших держав для посилення власних позицій на міжнародній арені є викликом для всього демократичного світу.

30. Нарощування військового потенціалу Російською Федерацією вздовж державного кордону України створює небезпеку розширення збройної агресії проти України.

31. Уповільнення процесу розширення ЄС та стриманість ЄС у зміцненні своєї геополітичної ролі в регіоні впровадження ініціативи ЄС "Східне партнерство" є одним із чинників, які впливають на темпи реалізації європейських прагнень України, а також створюють умови для посилення з боку Російської Федерації протидії європейському вибору держав відповідного регіону.

32. Протистояння між Сполученими Штатами Америки та Китайською Народною Республікою, тенденції до видозмін глобалізації та посилення регіоналізації, криза міжнародних безпекових механізмів, зростання націоналізму й протекціонізму у світі, ускладнення доступу до прісної води, а також конкуренція держав за володіння та контроль над джерелами природних ресурсів і шляхами їх постачання можуть призвести до посилення конфліктогенності та ще більшої дисфункції міжнародного правопорядку.

33. Економічна та політична дестабілізація, зокрема в зонах тривалих конфліктів, гуманітарна і продовольча кризи, зміни клімату потенційно створюють передумови для нових хвиль масової міграції, зокрема зростання кількості біженців. Транскордонна злочинність є одним із джерел політичної нестабільності та зростання різних форм екстремізму.

34. Тероризм у різноманітних проявах має глобальний вимір і залишається міжнародним дестабілізаційним фактором, що характеризується розширенням політичних вимог, швидкою адаптацією до сучасних реалій та використанням науково-технологічних досягнень зі злочинною метою, зрощенням терористичних організацій із державними інститутами окремих держав.

35. Виникнення нових та розмороження існуючих збройних конфліктів на пострадянському просторі несе загрози як для України, так і для регіональної безпеки і стабільності.

36. Посилення націоналістичних, популістських та радикальних (як правих, так і лівих) рухів у державах негативно вплине на міжнародну політику та стабільність.

37. З'являються нові виклики у цифровому просторі, серед яких, зокрема, відсутність чіткого правового регулювання цієї сфери, що призводить до зловживання цифровими даними з метою завдання шкоди як окремим особам, так і державам та міжнародним організаціям.

38. Інформаційну загрозу для України становить використання засобів комунікації для підриву довіри до державних інститутів, поширення дезінформації та ворожої пропаганди, поляризації суспільства, формування негативного сприйняття України у світі.

39. Зростає небезпека використання кіберпростору для завдання шкоди національним інтересам України, включаючи виведення з ладу критично важливих об'єктів інфраструктури.

40. Поширення COVID-19 довело, що епідемії здатні вражати держави та суспільства одразу в багатьох вимірах. Заходи протидії COVID-19 порушують усталені практики міжнародного спілкування, передбачають обмеження основних прав і свобод та при цьому все одно можуть бути недостатніми для захисту життя і здоров'я людей.

41. Стан екології, кліматичні зміни та деградація навколишнього природного середовища, зокрема дефіцит водних ресурсів, що загострюється через їх нерівномірний розподіл і дедалі більше забруднення, залишаються пріоритетними викликами, подолання яких виходить за рамки можливостей окремих, навіть найбільш розвинутих, держав. Реагування на ці загрози потребує широкої міжнародної співпраці.

IV. Цілі зовнішньополітичної діяльності України

42. Україна прагне миру, який є запорукою розвитку та процвітання держави, реалізації потенціалу Українського народу.

43. Протидія державі-агресору, відновлення територіальної цілісності України та забезпечення державного суверенітету України на всій її території в межах міжнародно визнаного державного кордону є найвищими пріоритетами.

44. Дипломатична служба активізує роботу для побудови мирної, безпечної та успішної України, яка посідає гідне місце серед європейських демократій.

45. Для досягнення основної мети - безпека і процвітання України - визначаються такі цілі зовнішньополітичної діяльності України:

відновлення миру і територіальної цілісності України в межах її міжнародно визнаного державного кордону;

притягнення Російської Федерації до міжнародно-правової відповідальності;

захист прав та інтересів громадян України за кордоном;

протидія дезінформаційним атакам із зовнішніх джерел, що здійснюються на шкоду національним інтересам та іміджу України за кордоном;

формування безпечного середовища дипломатичними засобами;

набуття повноправного членства в НАТО;
набуття повноправного членства в ЄС;
сприяння зовнішній торгівлі та інвестиціям;
технологічна та екологічна трансформація України;
свобода пересування громадян України у світі;
підтримка українців за кордоном, їх залучення до державотворчих, соціальних, економічних проектів;
формування і просування позитивного іміджу України у світі.

V. Напрями зовнішньополітичної діяльності України

Протидія агресії Російської Федерації політико-дипломатичними засобами

46. Вчинення Російською Федерацією злочину агресії проти України та здійснення тимчасової окупації частини її території, протиправне використання природних ресурсів України у Чорному та Азовському морях та на тимчасово окупованих територіях, прискорена мілітаризація тимчасово окупованих територій, незаконна побудова мосту через Керченську протоку є грубими порушеннями загальновизнаних норм і принципів міжнародного права, зобов'язань Російської Федерації за двосторонніми міжнародними договорами та державного суверенітету України.

47. З метою відновлення територіальної цілісності України у межах її міжнародно визнаного державного кордону зовнішньополітичні зусилля будуть зосереджуватися на:

забезпеченні збереження на міжнародному порядку денному питання збройної агресії Російської Федерації проти України та пов'язаних із цим безпекових, гуманітарних, економічних, екологічних та інших загроз;

забезпеченні врахування міжнародною спільнотою довгострокового негативного та деструктивного впливу агресивної політики Російської Федерації на міжнародну, зокрема європейську, безпеку;

розширенні кола держав, які активно підтримують територіальну цілісність і державний суверенітет України у протистоянні з Російською Федерацією;

збереженні та посиленні наявних зовнішніх механізмів та інструментів щодо протидії збройній агресії Російської Федерації проти України;

активізації з метою забезпечення підтримки позиції та ініціатив України у питанні відновлення її територіальної цілісності в межах міжнародно визнаного державного кордону діалогу з державами-партнерами, зокрема у форматі "Нормандської четвірки", новому міжнародному консультативно-координаційному форматі "Кримська платформа", інших наявних та перспективних багатосторонніх форматах, а також у рамках міжнародних організацій, з урахуванням положень Меморандуму про гарантії безпеки у зв'язку з приєднанням України до Договору про нерозповсюдження ядерної зброї, підписаного 5 грудня 1994 року (далі - Будапештський меморандум);

розробленні нових інструментів, зокрема з використанням засобів міжнародної взаємодії, для відновлення територіальної цілісності України, реалізації політики деокупації та безпечної реінтеграції тимчасово окупованих територій;

роботі з державами-партнерами для забезпечення дотримання політики невизнання спроби анексії Російською Федерацією території Автономної Республіки Крим та міста Севастополя і закріплення цієї політики у документах міжнародних організацій;

активізації діяльності з використанням усіх доступних міжнародно-правових механізмів з метою отримання від Російської Федерації відшкодування шкоди та збитків, завданих державі Україна, її громадянам та юридичним особам внаслідок тимчасової окупації частини території України;

зміцненні міжнародного консенсусу щодо необхідності збереження і посилення політико-дипломатичного та економічного тиску на Російську Федерацію (зокрема, через запровадження обмежувальних заходів (санкцій) з огляду на триваючу агресію проти України; ужитті заходів для збереження міжнародних санкцій, застосованих до Російської Федерації, до моменту відновлення територіальної цілісності України, а також їх посилення у разі подальших дій Російської Федерації щодо підриву територіальної цілісності України, порушення прав і свобод людини на тимчасово окупованих територіях;

максимально широкому донесенні до міжнародної спільноти правдивої інформації про скоєні злочини та наслідки агресії Російської Федерації проти України;

комплексній протидії гібридним операціям впливу, передусім у суміжних з Російською Федерацією регіонах України.

48. Притягнення Російської Федерації до міжнародно-правової відповідальності за вчинення злочину агресії проти України буде здійснюватися передусім шляхом звернення до міжнародних судових органів, зокрема до Міжнародного суду ООН, Європейського суду з прав людини, міжнародних арбітражів.

49. Україна продовжуватиме активну позовну роботу в міжнародних судових органах, сприятиме встановленню міжнародно-правових фактів збройної агресії Російської Федерації проти України та кваліфікації дій Російської Федерації як держави-агресора, фіксації фактів порушень Російською Федерацією її зобов'язань за міжнародним правом та інформуватиме міжнародних партнерів і відповідні міжнародні судові органи про такі порушення.

50. Вживатимуться заходи щодо залучення міжнародної підтримки для вирішення питань звільнення усіх незаконно утримуваних осіб (військовополонених, політ'язнів), які перебувають на тимчасово окупованих територіях або на території Російської Федерації, буде

опрацьовано з міжнародними партнерами питання щодо можливості запровадження проти Російської Федерації додаткових санкцій за порушення прав людини.

51. Деокупація тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим та міста Севастополя є пріоритетом зовнішньополітичної діяльності України.

52. Основним майданчиком, який координуватиме міжнародні зусилля у правовій, безпековій, гуманітарній, економічній, екологічній та інших сферах для досягнення цієї мети, має стати ініційований Україною міжнародний консультативно-координаційний формат "Кримська платформа". З метою реалізації зазначеної ініціативи буде залучено максимально широку політичну та практичну міжнародну підтримку.

53. Особлива увага приділятиметься протидії порушенням прав і свобод людини на тимчасово окупованій території Автономної Республіки Крим та міста Севастополя, зокрема прав корінних народів України.

54. Україна продовжуватиме протистояти агресії Російської Федерації на сході держави, намагаючись політико-дипломатичними засобами забезпечити державний суверенітет на тимчасово окупованих територіях в Луганській і Донецькій областях. Взаємодія з міжнародними партнерами та продовження переговорного процесу є ключовими інструментами з деокупації зазначених територій.

55. У відповідь на застосування Російською Федерацією технологій гібридної агресії докладатимуться зусилля для зменшення спроможностей Російської Федерації поширювати пропагандистські нарративи в Україні та в інших державах, буде вжито заходів до активізації взаємодії з державами-партнерами та міжнародними організаціями у протидії дезінформації.

56. Агресивна політика Російської Федерації, яка проявляється в проекції її силового потенціалу в Азово-Чорноморському регіоні, на Південному Кавказі, у Східній і Південно-Східній Європі та у Середземномор'ї, спричинює ерозію регіональної безпекової архітектури. Серед засобів гібридної війни, які держава-агресор застосовує проти України та інших держав регіону, - використання енергоносіїв як засобу тиску; втручання у вибори; дезінформаційні та маніпуляційні кампанії; кібератаки на критично важливі об'єкти інфраструктури, державні органи, фінансові установи тощо.

57. Задля покращення міжнародного безпекового середовища зовнішньополітичні зусилля будуть спрямовані на:

максимальне використання існуючих регіональних форматів (Організація з безпеки та співробітництва в Європі (ОБСЄ), Бухарестська дев'ятка, Вишеградська група, Люблінський трикутник, Організація за демократію та економічний розвиток - ГУАМ, Організація Чорноморського Економічного Співробітництва (ОЧЕС), Веймарський трикутник тощо) для стабілізації безпекової ситуації в регіоні шляхом участі України у спільних безпекових та оборонних ініціативах;

консолідацію позицій чорноморських держав з метою протидії загрозам, які генерує політика Російської Федерації в Азово-Чорноморському регіоні, зокрема милітаризації тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим та міста Севастополя;

опрацювання разом із НАТО, її державами-членами та Грузією ініціатив з посилення присутності сил Альянсу в Чорноморському регіоні;

просування спільних ініціатив, спрямованих на забезпечення свободи судноплавства в Чорному та Азовському морях.

58. З метою підвищення обороноздатності та національної стійкості важливим є посилення взаємодії України з ЄС, НАТО та їхніми державами-членами.

59. Порушення Російською Федерацією зобов'язань за Будапештським меморандумом підриває міжнародний режим нерозповсюдження зброї масового знищення та засобів її доставки. Зафіксовані у зазначеному Меморандумі гарантії Сполучених Штатів Америки, Сполученого Королівства Великої Британії і Північної Ірландії та Російської Федерації були принциповою умовою приєднання України до Договору про нерозповсюдження ядерної зброї як держави, що не володіє ядерною зброєю. Цей Договір залишається наріжним каменем системи ядерної безпеки у світі.

60. Україна продовжить співпрацю з державами-партнерами для того, щоб примусити Російську Федерацію повернутися до виконання положень Будапештського меморандуму та дотримуватися своїх зобов'язань.

61. Будуть вживатися заходи, спрямовані на зміцнення енергетичної безпеки і подолання загроз енергетичній стабільності в Європі. Продовжиться координація дій із ключовими міжнародними партнерами, зокрема Сполученими Штатами Америки та державами - членами ЄС, з метою запобігання намаганням Російської Федерації використовувати енергетичні ресурси та інфраструктуру їх постачання як інструмент тиску та впливу на інші держави, впроваджувати міжнародні енергетичні проекти, які суперечать національним інтересам України та зумовлюють зростання залежності європейських держав від Російської Федерації.

62. Україна залишатиметься надійним і відповідальним партнером ЄС у питанні транзиту газу, що слугуватиме гарантією зміцнення енергетичної безпеки Європи, розвиватиме стратегічне партнерство з ЄС в енергетичній сфері. Буде продовжено роботу з метою забезпечення повної інтеграції енергетичних ринків України та ЄС.

Зовнішньополітична діяльність щодо Російської Федерації

63. Головною метою зовнішньополітичної діяльності України щодо Російської Федерації є припинення російсько-українського збройного конфлікту, відновлення територіальної цілісності України у межах її міжнародно визнаного державного кордону та забезпечення державного суверенітету України на тимчасово окупованих територіях.

64. Агресивна політика Російської Федерації щодо України має тривалий та важкопрогнозований характер. Російська Федерація продовжує дестабілізувати Україну, прагне стримувати її реформи та економічне зростання, на постійній основі намагається блокувати інтеграцію України в ЄС та в НАТО.

65. У фокусі довгострокової протидії такій політиці Російської Федерації перебуває зміцнення стійкості України, посилення на основі широкої міжнародної коаліції тиску та стримування Російської Федерації до повного припинення її агресії проти України, відновлення територіальної цілісності України у межах її міжнародно визнаного державного кордону, відшкодування Російською Федерацією завданої шкоди.

66. Україно-російські міждержавні відносини тривалий час перебуватимуть у режимі конфронтації, обмежених контактів, жорстких переговорів за участю міжнародних посередників.

67. Зовнішньополітична діяльність України щодо Російської Федерації обумовлюватиметься подальшим перебігом російсько-українського конфлікту, перспективами його закінчення і можливими наслідками.

68. Очевидними умовами перегляду відносин із Російською Федерацією та переходу від конфронтації до "мирного співіснування" мають бути припинення збройної агресії Російської Федерації проти України, відновлення територіальної цілісності України у межах її міжнародно визнаного державного кордону та забезпечення державного суверенітету України на тимчасово окупованих територіях, звільнення громадян України, військовополонених, незаконно утримуваних або засуджених на тимчасово окупованих територіях або території Російської Федерації, здійснення відшкодування шкоди, завданої державі Україна, її громадянам та юридичним особам у зв'язку зі збройною агресією Російської Федерації, збройним конфліктом, тимчасовою окупацією території України, відмова Російської Федерації від практики втручання у внутрішні справи України.

69. Агресивна політика Російської Федерації щодо України і надалі перешкоджатиме розвитку двосторонніх економічних відносин. До припинення збройної агресії Російської Федерації проти України та повної деокупації тимчасово окупованих територій буде вжито заходів для скорочення залежності від торгівлі з Російською Федерацією товарами та послугами у стратегічних і чутливих сферах та в подальшому їх повного заміщення з інших джерел.

70. Агресивна зовнішня політика Російської Федерації супроводжується грубими порушеннями та утисками прав і свобод людини як на тимчасово окупованих територіях, так і всередині Російської Федерації. Російська Федерація реалізує політику насильницької асиміляції української діаспори в Російській Федерації. Україна використовуватиме всі наявні міжнародні механізми та інструменти, зокрема санкційного характеру, для спонукання Російської Федерації виконувати свої міжнародні зобов'язання в галузі прав людини.

71. Інтересам України відповідають демократичні перетворення в Російській Федерації.

Європейська інтеграція

72. ЄС є одним із головних суб'єктів світової політики та ключовим партнером України в Європі.

73. Набуття повноправного членства України в ЄС є стратегічним курсом держави.

74. На цьому шляху завданнями зовнішньополітичної діяльності України є:

повне використання потенціалу політичної асоціації та економічної інтеграції України з ЄС на основі Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами - членами, з іншої сторони, ратифікованої Законом України від 16 вересня 2014 року № 1678-VII (далі - Угода про асоціацію), зокрема шляхом оновлення окремих положень цієї Угоди;

подальше залучення підтримки ЄС для реалізації внутрішніх реформ в Україні, подолання соціально-економічних наслідків пандемії COVID-19 та відновлення економіки Донецької і Луганської областей;

розвиток секторальної інтеграції України з ЄС;

забезпечення поступової інтеграції України до внутрішнього ринку ЄС;

досягнення Україною відповідності Копенгагенським критеріям набуття членства в ЄС;

забезпечення політичної підтримки державами - членами ЄС перспективи України щодо набуття повноправного членства згідно зі статтею 49 Договору про Європейський Союз;

посилення стратегічного значення ініціативи ЄС "Східне партнерство" з урахуванням інтеграційних прагнень держав-учасниць, зокрема шляхом розвитку взаємодії у рамках "Асоційованого тріо" - тристороннього формату посиленої співпраці України, Грузії та Республіки Молдова з питань європейської інтеграції.

Беручи до уваги всі переваги реалізації поглибленої і всеохоплюючої зони вільної торгівлі з ЄС, зокрема потужний сприятливий вплив поглибленої і всеохоплюючої зони вільної торгівлі на зовнішню торгівлю України, здійснюватимуться заходи для:

покращення умов торгівлі з ЄС з урахуванням національних інтересів України шляхом мінімізації торговельних бар'єрів, прискорення тарифної лібералізації, подальшої гармонізації відповідних національних норм і стандартів із європейськими;

перегляду положень Угоди про асоціацію в частині поглибленої і всеохоплюючої зони вільної торгівлі з метою їх актуалізації відповідно до потреб і потенціалу торгівлі між Україною та ЄС;

укладення Угоди про оцінку відповідності та прийнятність промислової продукції;

лібералізації сфери транспортних перевезень;

поглиблення співробітництва у митній сфері.

75. Міжлюдські контакти є основою для міждержавного зближення, фундаментом для інтеграційних процесів. Тому в рамках європейської інтеграції України особлива увага приділятиметься забезпеченню умов для свободи пересування громадян України по території держав - членів ЄС, сталого і ефективного функціонування безвізового режиму між Україною та ЄС.

76. Формування енергетичного ринку, спільного авіаційного простору, єдиного цифрового ринку, реалізація Європейського "зеленого" курсу є новими амбітними інтеграційними проектами у рамках ЄС. Україна має значний потенціал для того, щоб стати важливою складовою зазначених галузевих політик ЄС, у зв'язку з чим буде активізовано роботу із забезпечення повноцінної інтеграції до енергетичного ринку ЄС, включаючи інтеграцію об'єднаної енергетичної системи України до Європейської мережі операторів систем передачі електричної енергії (ENTSO-E), долучення до проектів ЄС щодо спільного авіаційного простору, єдиного цифрового ринку, реалізації Європейського "зеленого" курсу.

77. Продовжиться співробітництво з ЄС та іншими договірними сторонами в рамках Договору про заснування Енергетичного Співтовариства, до якого Україна приєдналася згідно з Протоколом, ратифікованим Законом України від 15 грудня 2010 року № 2787-VI, шляхом подальшої імплементації відповідного законодавства ЄС з метою стимулювання регіональної інтеграції та торгівлі, вирішення проблем зміни клімату, запровадження енергозберігаючих технологій.

78. У рамках секторального співробітництва з ЄС однією з цілей є інтенсифікація двостороннього співробітництва у галузі критичної сировини та акумуляторів з метою започаткування стратегічного партнерства.

79. До основних пріоритетів співробітництва з ЄС у транспортній сфері належить включення внутрішніх водних шляхів України (річок Дніпро, Південний Буг, Дунай) до транс'європейської транспортної мережі, забезпечення свободи транзиту українських товарів через території держав - членів ЄС відповідно до Генеральної угоди про тарифи й торгівлю 1994 року.

80. Важливе значення має поглиблення співпраці з ЄС у сфері юстиції, свободи та безпеки, зокрема щодо інтегрованого управління кордонами.

81. Продовжиться активне співробітництво з ЄС у науковій, освітній та культурній сферах, зокрема шляхом участі в програмах ЄС "Горизонт Європа", "ЕРАЗМУС +", COSME, "Креативна Європа", продовження інтеграції у Європейський дослідницький простір, інтенсифікації взаємодії з питань використання космічного простору.

82. Україна бере участь в реалізації Стратегії Європейського Союзу для Дунайського регіону та заінтересована у забезпеченні на належному рівні головування України у зазначеній Стратегії (листопад 2021 року - листопад 2022 року).

83. ЄС є стратегічним партнером України у питаннях підвищення рівня стабільності в Європі та консолідації міжнародного політичного й економічного тиску на Російську Федерацію з метою припинення її агресії проти України та відновлення територіальної цілісності України у межах її міжнародно визнаного державного кордону.

84. У цьому контексті пріоритетами зовнішньополітичної діяльності України у відносинах з ЄС є:

збереження солідарності держав - членів ЄС з Україною у протидії агресії Російської Федерації, у підходах щодо шляхів врегулювання конфлікту та відновлення територіальної цілісності України у межах її міжнародно визнаного державного кордону;

збереження консолідованої позиції ЄС щодо невизнання спроби анексії Російською Федерацією території Автономної Республіки Крим та міста Севастополя, залучення ЄС до заходів із деокупації, зокрема у рамках міжнародного консультативно-координаційного формату "Кримська платформа";

наращення політичного тиску на Російську Федерацію та збереження усіх чинних обмежувальних заходів (санкцій), запроваджених ЄС до Російської Федерації, до повного припинення агресії Російської Федерації проти України та відновлення територіальної цілісності України у межах її міжнародно визнаного державного кордону;

запровадження ЄС нових цільових обмежувальних заходів (санкцій) у відповідь на порушення Російською Федерацією міжнародного права, прав і свобод людини на тимчасово окупованих територіях.

85. У контексті взаємодії з ЄС у рамках міжнародних зусиль щодо відновлення та зміцнення міжнародної безпеки основними напрямками зовнішньополітичної діяльності України будуть:

подальша конвергенція з ЄС у рамках спільної зовнішньої і безпекової політики, зокрема шляхом розширення форматів політичних консультацій Україна - ЄС з регіональних і міжнародних питань;

участь у міжнародних операціях і місіях ЄС у рамках спільної політики безпеки і оборони;

залучення до проектів у рамках постійного структурованого співробітництва у сфері безпеки і оборони (PESCO);

розвиток безпекового виміру співробітництва в рамках ініціативи ЄС "Східне партнерство".

86. ЄС визнає загрози в інформаційній сфері, зокрема кіберзагрози, дезінформацію, пропаганду, одними з головних сучасних викликів для європейської безпеки. Перебування України в епіцентрі дезінформаційних та кібератак і багатий досвід боротьби з ними робить партнерство з ЄС у цій сфері взаємовигідним.

87. У цьому контексті важливим є посилення взаємодії з ЄС у сфері стратегічних комунікацій, зокрема щодо протидії дезінформації і пропаганді Російської Федерації у державах - учасниках ініціативи ЄС "Східне партнерство", а також розвиток співробітництва у сфері кібербезпеки.

Євроатлантична інтеграція

88. Набуття повноправного членства України в НАТО є стратегічним курсом держави.

89. Ключовими напрямками розвитку відносин України з НАТО є:

активізація спільної діяльності щодо протидії тривалим безпековим викликам у регіоні, насамперед збройній агресії Російської Федерації проти України, з використанням допомоги, що надається Альянсом;

розвиток особливого партнерства з НАТО з метою набуття повноправного членства України в Альянсі як гарантії національної безпеки.

90. Пріоритетним завданням є активне використання існуючих та створення нових форматів взаємодії між Україною та НАТО в рамках заходів щодо відновлення та зміцнення безпеки у Чорноморському регіоні, зокрема як зоні відповідальності Альянсу.

91. Докладатимуться зусилля для нарощування присутності НАТО у регіоні Чорного моря, збільшення кількості спільних навчань Україна - НАТО на морі та у прибережній зоні, належного застосування "Чорноморського пакета" НАТО для України і Грузії та подальшого його розширення. Також буде вжито заходів для залучення України до розроблення Стратегії Альянсу в Чорноморському регіоні.

92. З метою протидії гібридним загрозам, насамперед дезінформаційним кампаніям, у рамках Платформи Україна - НАТО з вивчення досвіду протидії гібридній війні розширюватиметься співпраця з Альянсом щодо обміну досвідом із протидії гібридній війні в Україні. За мету також ставиться започаткування та розвиток співробітництва з центрами передового досвіду НАТО у різних сферах.

93. На шляху євроатлантичної інтеграції та набуття повноправного членства в НАТО першочерговими цілями зовнішньополітичної діяльності України є:

досягнення відповідності критеріям членства в НАТО через цілеспрямоване та планомірне впровадження широкого спектра внутрішньодержавних реформ у рамках виконання річних національних програм під егідою Комісії Україна - НАТО;

ефективне використання всіх можливостей для розвитку взаємодії з Альянсом, наданих Україні у зв'язку з набуттям статусу партнера з розширеними можливостями;

прийняття Альянсом рішення про запрошення України до плану дій щодо членства в НАТО.

94. Реформування сектору безпеки і оборони та виконання політичних критеріїв членства в Альянсі посилять роль України як надійного партнера і контрибутора євроатлантичної, європейської та регіональної безпеки.

95. Маючи на меті зробити важливий внесок у покращення міжнародного безпекового середовища, Україна продовжить активну участь у поточних операціях і місіях під проводом НАТО, Силах реагування НАТО, а також приєднається до навчально-тренувальної місії Альянсу в Республіці Ірак та операції НАТО "Морський охоронець" у Середземному морі.

Розбудова двосторонніх відносин

Відносини пріоритетного стратегічного характеру та стратегічного партнерства

96. Розбудова з іншими державами системи відносин пріоритетного стратегічного характеру здійснюється відповідно до пріоритетів зовнішньої політики та відображає особливий рівень і характер співробітництва, що ґрунтується на взаємних інтересах і цінностях демократії, верховенства права, поваги до прав людини.

97. Ключовими елементами системи відносин пріоритетного стратегічного характеру є двостороннє співробітництво у політичній, безпековій та військовій сферах, зокрема з метою протидії агресії Російської Федерації та зміцнення стійкості держави.

98. Уживатимуться заходи для активізації розвитку відносин з іншими державами в економічній, інвестиційній, інфраструктурній, енергетичній, культурно-гуманітарній, науково-технічній сферах, з питань захисту довкілля та інших питань, що становлять взаємний інтерес.

99. Згідно зі Стратегією національної безпеки України, затвердженою Указом Президента України від 14 вересня 2020 року № 392, пріоритетний стратегічний характер для України мають відносини зі Сполученими Штатами Америки, Сполученим Королівством Великої Британії і Північної Ірландії, Канадою, Федеративною Республікою Німеччина, Французькою Республікою.

100. Сполучені Штати Америки є лідером у консолідації зусиль міжнародної спільноти щодо підтримки державного суверенітету і територіальної цілісності України, протидії агресії Російської Федерації, наданні допомоги Україні у сферах безпеки і оборони та щодо проведення реформ.

101. З метою подальшого розвитку стратегічного партнерства зі Сполученими Штатами Америки основні зусилля спрямовуватимуться на:

забезпечення сталої двопартійної підтримки України з боку Сполучених Штатів Америки з питань відновлення територіальної цілісності у межах міжнародно визнаного державного кордону, надання безпекової та військової допомоги, сприяння євроатлантичній інтеграції України;

забезпечення подальшої підтримки проведення реформ в Україні, які є основою для розширення торговельно-економічного та інвестиційного співробітництва, зокрема у сферах енергетики, інфраструктури, аерокосмічній та інших високотехнологічних сферах, в оборонно-промисловому комплексі;

співробітництво у протидії дезінформаційним атакам та сприянні свободі релігій;

співробітництво щодо протидії глобальним змінам клімату.

102. Основними інституційними форматами двосторонньої співпраці виступатимуть Комісія стратегічного партнерства Україна - США, Українсько-Американська рада з торгівлі і інвестицій, Українсько-американська робоча група з питань нерозповсюдження та експортного контролю, кібернетичний діалог, стратегічний енергетичний діалог, Українсько-американська Робоча група з науки і технологій.

103. У розбудові відносин особливого партнерства з Канадою, яка займає тверду і послідовну позицію щодо підтримки України і є одним із лідерів у наданні безпекової та військової допомоги, пріоритетами будуть ефективне впровадження Угоди про вільну торгівлю між Україною та Канадою, ратифікованої Законом України від 14 березня 2017 року № 1917-VIII, зокрема включення до сфери її дії питань інвестицій та послуг, подальша лібералізація умов двосторонньої торгівлі, забезпечення сприятливих умов для реалізації канадських інвестиційних проєктів в Україні, лібералізація візового режиму для поїздок громадян України в Канаду, підтримка та розвиток зв'язків з українською діаспорою в Канаді.

104. Важливими напрямами залишатимуться забезпечення підтримки Канадою євроатлантичної інтеграції та проведення реформ в Україні, розширення торговельно-економічної та інвестиційної співпраці, зокрема у сфері видобутку корисних копалин, розвитку інформаційних технологій, альтернативної енергетики, сільського господарства, в аерокосмічній галузі.

105. Федеративна Республіка Німеччина та Французька Республіка є ключовими партнерами України у питаннях набуття повноправного членства держави в ЄС та в НАТО, протидії агресії Російської Федерації, деокупації та безпечної реінтеграції тимчасово окупованих територій.

106. У рамках стратегічного партнерства з Федеративною Республікою Німеччина розширюватиметься багатовимірне взаємодія з використанням таких механізмів двосторонньої співпраці, як Українсько-німецька група високого рівня з економічного співробітництва, міжурядові переговори про співробітництво задля розвитку, українсько-німецьке енергетичне партнерство, українсько-німецькі економічні форуми за участю вищих посадових осіб держав. Буде вжито заходів для відновлення формату двосторонніх українсько-німецьких міждержавних консультацій на чолі з Президентом України та Федеральним канцлером Федеративної Республіки Німеччина.

107. Розвиток всебічного співробітництва між Україною та Французькою Республікою має стратегічне значення. Підвищення рівня партнерства буде досягатися шляхом підтримання регулярного двостороннього політичного діалогу на всіх рівнях, започаткування нових форматів співпраці, зокрема ради з торгівлі та інвестицій, розширення співробітництва у кібернетичній та енергетичній сферах.

108. Важливим є залучення економічного потенціалу Французької Республіки до реалізації спільних економічних проєктів із високим ступенем локалізації виробництва в Україні у сферах енергетики, машинобудування, з питань розбудови інфраструктури, високих технологій, в аграрному секторі.

109. Сполучене Королівство Великої Британії і Північної Ірландії розглядається Україною як впливова держава поза межами ЄС і як стратегічний партнер, який відіграє важливу роль у формуванні та збереженні міжнародної солідарності щодо підтримки державного суверенітету і територіальної цілісності України, поступу України на шляху євроатлантичної інтеграції, допомоги у зміцненні обороноздатності.

110. Подальший розвиток відносин зі Сполученим Королівством Великої Британії і Північної Ірландії здійснюватиметься на основі Угоди про політичне співробітництво, вільну торгівлю і стратегічне партнерство між Україною та Сполученим Королівством Великої Британії і Північної Ірландії, ратифікованої Законом України від 16 грудня 2020 року № 1100-IX, зокрема шляхом підтримання інтенсивної політичної комунікації у форматі діалогу стратегічного партнерства на високому рівні, практичної реалізації двосторонніх домовленостей щодо посилення обороноздатності України, забезпечення функціонування режиму вільної торгівлі. Значна увага приділятиметься питанням спрощення умов поїздок громадян України до Сполученого Королівства Великої Британії і Північної Ірландії та поступової подальшої лібералізації візового режиму.

111. Стратегічне партнерство з Республікою Польща в європейському, євроатлантичному, регіональному та двосторонньому вимірах є одним із головних пріоритетів зовнішньополітичної діяльності України. Таке партнерство потребує подальшого наповнення новими масштабними проєктами в безпековій, енергетичній, військовій, торговельно-економічній сферах.

112. Наявність значної української національної меншини в Республіці Польща зумовлює підвищену увагу до питань захисту прав і законних інтересів українців у цій державі. Україна відкрита для двостороннього діалогу з питань історичної пам'яті з метою подолання наявних стереотипів, мінімізації впливу трагічних сторінок спільної історії на двосторонню співпрацю.

113. Пріоритетне значення у розбудові стратегічного партнерства з Турецькою Республікою матиме підтримання політичного діалогу на рівні глав держав, зокрема у форматі Стратегічної ради високого рівня між Україною і Турецькою Республікою, а також розвиток нового механізму політико-безпекових консультацій на рівні міністрів закордонних справ і міністрів оборони (формат "Квадрига").

114. Зміцненню українсько-турецького партнерства сприятиме укладення збалансованої та взаємовигідної Угоди про вільну торгівлю, тісніша кооперація у сфері оборонно-промислового комплексу, продовження залучення інвестицій Турецької Республіки у розвиток економіки України, зокрема з метою реалізації масштабних проектів.

115. Серед пріоритетів залишатиметься взаємодія щодо зміцнення безпеки Чорноморського регіону, зокрема із залученням потенціалу НАТО. Велике значення матимуть активна участь Турецької Республіки у діяльності міжнародного консультативно-координаційного формату "Кримська платформа", а також подальше співробітництво з Турецькою Республікою з питань захисту прав кримських татар.

116. Відносини стратегічного партнерства з Азербайджанською Республікою, Грузією, Литовською Республікою та встановлення таких відносин із Румунією є вагомим чинником стабільності в Центральній і Східній Європі, у регіоні Азовського, Чорного, Балтійського і Середземного морів та важливим елементом архітектури загальноєвропейської безпеки.

117. У відносинах з Азербайджанською Республікою особлива увага приділятиметься енергетичній співпраці та створенню умов для розширення діяльності українського бізнесу в цій державі, зокрема залучення юридичних осіб України до реалізації інфраструктурних та інших проектів.

118. Пріоритетними завданнями у відносинах із Грузією є об'єднання зусиль щодо пошуку ефективних шляхів протидії агресії Російської Федерації, деокупації та забезпечення державного суверенітету на тимчасово окупованих територіях держав, а також взаємодія щодо просування по шляху європейської та євроатлантичної інтеграції.

119. Стратегічне партнерство з Литовською Республікою обумовлено особливими історичними зв'язками двох держав, активною позицією Литовської Республіки щодо підтримки України в рамках діяльності ЄС, НАТО, а також на інших ключових глобальних і регіональних форумах. Литовська Республіка ініціює на міжнародному рівні та просуває важливі для України рішення, пов'язані з імплементацією європейського та євроатлантичного інтеграційного порядку денного України та протидією агресії Російської Федерації. Для координації зусиль будуть використовуватися механізми Ради Президентів України та Литовської Республіки, інструменти міжпарламентської взаємодії.

120. Перспективним є розвиток тристороннього співробітництва між Україною, Республікою Польща і Литовською Республікою у форматах Люблінського трикутника, Міжпарламентської асамблеї Україна - Польща - Литва та військового компонента (спільної литовсько-польсько-української бригади (ЛІТПОЛУКРБРИГ)).

121. Встановлення стратегічного партнерства з Румунією важливе з огляду на роль цієї держави в ЄС, НАТО та її міцні позиції у системі регіональної безпеки Чорноморського регіону, зокрема її енергетичної складової.

122. Започаткування тісної взаємодії у форматах "трикутників" Україна - Республіка Польща - Румунія, Україна - Румунія - Республіка Молдова сприятиме формуванню спільного порядку денного з актуальних питань у сферах зовнішньої політики, безпеки, оборони, економіки, регіонального співробітництва. Окрему увагу буде приділено поглибленню двосторонньої співпраці з Румунією в економічній та енергетичній сферах, які мають для обох держав стратегічний характер.

123. З метою поглиблення відносин пріоритетного стратегічного характеру та стратегічного партнерства, наповнення їх конкретним змістом буде здійснено заходи для розроблення конкретних довгострокових проектів співробітництва у ключових сферах - високі технології, енергетика, комунікації, оборона і військово-технічне співробітництво, інфраструктура.

124. Відповідно до укладених міжнародних договорів України розвиватиметься стратегічне партнерство з Китайською Народною Республікою, глобальне партнерство з Японією та стратегічне партнерство з Федеративною Республікою Бразилія.

125. Розбудова відносин з Китайською Народною Республікою здійснюватиметься на основі принципів міжнародного права щодо поваги до державного суверенітету і територіальної цілісності держав шляхом реалізації базових міждержавних документів, зокрема Спільної декларації про встановлення і розвиток відносин стратегічного партнерства між Україною і Китайською Народною Республікою, підписаної 20 червня 2011 року. Зовнішньополітичні зусилля будуть спрямовані на активізацію політичного діалогу, подальшу лібералізацію торгівлі та візового режиму, практичне наповнення двосторонніх відносин шляхом започаткування та реалізації спільних проектів у сферах інфраструктури, енергетики, транспорту, промислового виробництва.

126. Стабільним політичним союзником в Азійському регіоні є Японія, відносини з якою визначені як глобальне партнерство. Пріоритетами двостороннього співробітництва є розвиток активного діалогу з політичних та безпекових питань, посилення взаємодії в рамках міжнародних організацій, насамперед щодо протидії агресії Російської Федерації, нейтралізації гібридних загроз, подолання негативних наслідків зміни клімату та сприяння декарбонізації економіки, розширення співробітництва в торговельно-економічній, інвестиційній сферах та з питань міжнародної технічної допомоги, зокрема шляхом створення передумов для лібералізації торгівлі, трансферу технологій, реалізації спільних проектів щодо альтернативної енергетики, телекомунікацій, захисту навколишнього природного середовища, розбудови сучасної інфраструктури.

127. Партнерські відносини з Федеративною Республікою Бразилія базуються на спільній декларації Президентів України та Федеративної Республіки Бразилія від 2 грудня 2009 року, якою було проголошено стратегічне партнерство між державами. Українсько-бразильський діалог включає політичні та безпекові питання, зокрема співпрацю у боротьбі з гібридними загрозами, міжнародним тероризмом та кібербезпеку, а також подальший розвиток торговельно-

економічного співробітництва, зокрема у фармацевтичній, енергетичній, транспортній, науковій та науково-технічній сферах, щодо реалізації інфраструктурних проектів, боротьби з наслідками надзвичайних ситуацій.

128. Важливим партнером в Азійському регіоні є також Республіка Індія, зважаючи роль цієї держави як одного з регіональних лідерів. Подальший розвиток відносин з Республікою Індія передбачає забезпечення сталого політичного діалогу на високому рівні, розширення договірно-правової бази співробітництва, розширення залучення інвестицій, збільшення у товарній структурі двосторонньої торгівлі питомої ваги продукції з високою доданою вартістю. Пріоритетними напрямками співробітництва розглядаються військово-технічне співробітництво, співпраця у сферах високих технологій, альтернативної енергетики, фармацевтики, медицини, освіти, туризму, реалізація інфраструктурних проектів.

Регіональне співробітництво

129. Зміцнення лідерських позицій України в регіоні є важливою складовою успішної реалізації стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства України в ЄС та в НАТО, поліпшення безпекового середовища.

130. Пріоритетом є проактивна позиція у розвитку добросусідських та партнерських відносин з державами Центральної, Південної та Східної Європи, посиленні своєї ролі у Балто-Чорноморському регіоні.

131. Крім взаємовигідного двостороннього співробітництва, важливими аспектами регіонального співробітництва є взаємодія з питань урегулювання конфліктів у регіоні на основі принципів і норм міжнародного права, запобігання та протидія екологічним загрозам, реалізація масштабних транскордонних та інфраструктурних проектів.

132. Буде надаватися активна підтримка міжнародним зусиллям з урегулювання затяжних конфліктів на території Азербайджанської Республіки, Грузії, Республіки Молдова на основі міжнародного права, передусім одного з основних принципів міжнародного права щодо поваги до суверенітету і територіальної цілісності держав. Особливу увагу буде приділено продовженню активної участі України як держави-гаранта у переговорному процесі щодо врегулювання ситуації у Придністровському регіоні Республіки Молдова, зокрема щодо сприяння зміцненню заходів довіри між сторонами конфлікту.

133. Відсутність проблемних питань у відносинах зі Словацькою Республікою формує сприятливу основу для подальшого зміцнення співробітництва на двосторонньому рівні та в рамках міжнародних організацій, виведення його на якісно новий рівень шляхом реалізації проектів стратегічного значення. Особливу увагу буде приділено подальшому поглибленню двосторонньої співпраці у сфері енергетики, зокрема з питань енергетичної безпеки, транспортування і транзиту енергоносіїв, інтеграції енергетичних ринків України та ЄС.

134. До пріоритетних завдань у відносинах з Угорщиною належить перезавантаження двостороннього діалогу на засадах добросусідства і взаємної поваги, усунення наявних проблемних питань шляхом активізації діяльності відповідних механізмів взаємодії.

135. Основним пріоритетом у відносинах з Республікою Молдова залишається виведення їх на рівень стратегічного партнерства, зокрема з огляду на євроінтеграційні прагнення обох держав. До ключових завдань співробітництва належить врегулювання наявних проблемних питань, пов'язаних із завершенням процесу демаркації державного кордону України з Республікою Молдова та забезпеченням функціонування Дністровського комплексного гідровузла, а також започаткування діяльності ради на чолі з Президентами України та Республіки Молдова як нового механізму діалогу найвищого рівня.

136. У відносинах з Республікою Білорусь буде послідовно демонструватися солідарність із білоруським народом у прагненні розвивати європейську, демократичну і правову державу, а також не допустити обмеження державного суверенітету Республіки Білорусь з боку Російської Федерації. Інтересам України відповідає розвиток прагматичного українсько-білоруського торговельно-економічного співробітництва.

137. У центрі уваги відносин з державами Балканського регіону перебувають питання взаємовигідної співпраці у політичній, економічній та інших сферах, підтримки на шляху європейської та євроатлантичної інтеграції, взаємодії в рамках міжнародних організацій.

138. Важливим аспектом регіонального співробітництва є поліпшення інфраструктури державного кордону України з сусідніми державами - членами ЄС (Республікою Польща, Словацькою Республікою, Угорщиною, Румунією) шляхом розбудови існуючих та відкриття нових пунктів пропуску через державний кордон та сервісних зон, розвитку державно-приватного партнерства, розширення практики спільного прикордонного і митного контролю.

139. Буде вжито заходів для завершення договірно-правового оформлення державного кордону України з сусідніми державами, зокрема процес демаркації державного кордону України з Республікою Білорусь та Республікою Молдова.

Співробітництво з державами Індо-Тихоокеанського регіону, Центральної Азії та з регіональними організаціями

140. Азія на сьогодні є найбільш динамічним регіоном світу. Її політична та економічна роль у глобальному вимірі дедалі посилюється. Створена між 15 азійсько-тихоокеанськими державами зона вільної торгівлі є найбільшою у світі і охоплює близько третини світового економічного виробництва.

141. Розвиток взаємовигідного, передусім економічного, співробітництва з державами Азії, їх об'єднаннями та регіональними організаціями є одним із перспективних напрямів зовнішньополітичної діяльності України.

142. У середньостроковій перспективі завданням зовнішньополітичної діяльності України є здобуття більш широкої підтримки держав Азійського регіону, зокрема в рамках міжнародних організацій, у питаннях протидії агресії Російської Федерації та відновлення територіальної цілісності України у межах її міжнародно визнаного державного кордону.

143. Основу практичної взаємодії з азійськими державами становить торговельно-економічне співробітництво. Особлива увага приділятиметься розширенню договірно-правової бази такого співробітництва, зокрема шляхом укладення угод про взаємний захист інвестицій, уникнення подвійного оподаткування, угод про торгово-економічні відносини та угод про вільну торгівлю. Також вживатимуться заходи щодо активізації та розширення співпраці у сферах науки і технологій, інновацій та інвестицій.

144. Україна заінтересована брати участь у глобальних азійських проектах, зокрема у рамках ініціативи Китайської Народної Республіки "Один пояс, один шлях", в обсязі, що не перешкоджає реалізації європейської та євроатлантичної інтеграції України.

145. Буде продовжено роботу з налагодження співпраці з економічних, торговельних питань та щодо реалізації спільних проектів із регіональними інтеграційними об'єднаннями, передусім Асоціацією держав Південно-Східної Азії, Форумом "Азія - Європа" та Азійсько-Тихоокеанським економічним співробітництвом.

146. Республіка Корея є одним із провідних торговельних партнерів України в Азії, водночас динаміка розвитку відносин між двома державами на рівні вищих посадових осіб була вкрай низькою протягом останніх років. Україна заінтересована в активізації політичного діалогу і зміцненні торговельної та інвестиційної співпраці з Республікою Корея.

147. У відносинах з Ісламською Республікою Пакистан Україна прагне збільшувати обсяги та диверсифікувати структуру експорту, нарощувати співробітництво в агропромисловій, освітній та туристичній сферах, а також налагоджувати промислову кооперацію для залучення українських юридичних осіб до реалізації пакистанських національних та регіональних інфраструктурних проектів.

148. За умови врегулювання ситуації, що склалася у зв'язку зі збиттям літака рейсу 752 авіакомпанії "Міжнародні авіалінії України", Україна готова розбудовувати співробітництво з Ісламською Республікою Іран у сферах, що становлять взаємний інтерес, із дотриманням принципів і норм міжнародного права.

149. Активний розвиток двостороннього співробітництва з державами Південно-Східної Азії буде зосереджуватися, зокрема, на питаннях формування зон вільної торгівлі, розширення коопераційних зв'язків у військово-технічній, аерокосмічній та науково-технічній сферах. Україна також докладатиме зусиль для інституціоналізації відносин з Асоціацією держав Південно-Східної Азії. Перспективним напрямом є налагодження співпраці з Асоціацією держав Південно-Східної Азії щодо сприяння залученню інвестицій до промислового та аграрного секторів України з фінансових центрів регіону.

150. Надійним партнером розглядається Австралія, яка послідовно підтримує державний суверенітет та територіальну цілісність України, запроваджуючи обмежувальні заходи (санкції) щодо Російської Федерації. Україна заінтересована у розширенні двостороннього співробітництва з Австралією в торговельно-економічній, аерокосмічній та культурно-гуманітарній сферах.

151. Важливим регіоном для України залишається Центральна Азія, однак динаміка двостороннього діалогу з державами цього регіону у політичній сфері уповільнилася. Буде докладено зусиль для відновлення повноцінного політичного діалогу, зокрема з метою забезпечення підтримки центральноазійських держав у питанні відновлення територіальної цілісності України, а також для розвитку торговельно-економічних відносин, насамперед у машинобудуванні, зокрема в авіабудуванні, вагонобудуванні, гідроенергетиці, агропромисловому комплексі, з використанням існуючих механізмів двосторонньої взаємодії, підтримки регіональної консолідації. Актуальною проблемою залишається об'єднання зусиль для подолання блокади Російської Федерації у питанні транзиту з/до України.

Співробітництво з державами Близького Сходу та Африки

152. Перспективним ринком для експорту української продукції, розвитку військово-технічного співробітництва та потенційним джерелом залучення інвестицій є держави Близького Сходу та Африка.

153. У регіонах Близького Сходу та Африки буде проводитися проактивна економічна політика, спрямована на реалізацію промислового та наукового потенціалу України, розширення існуючих та пошук нових ринків збуту, скасування обмежень на імпорт української продукції, диверсифікацію напрямів співробітництва (високотехнологічне виробництво, зокрема авіакосмічна сфера, відновлювана енергетика, аграрна та промислова продукція тощо).

154. Активізація взаємодії в інвестиційній сфері з державами Близького Сходу сприятиме залученню додаткових фінансових ресурсів до реалізації спільних проектів у галузях інфраструктури, літакобудування, сільського господарства, промисловості та енергетики.

155. Недостатня присутність в Африці, яка з огляду на значні природні ресурси та людський потенціал перетворюється на один із центрів світового розвитку, зумовлює необхідність вироблення нових підходів до розбудови відносин з державами цього регіону.

156. Важливим є забезпечення подальшого розвитку та поглиблення політичного, торговельно-економічного та гуманітарного співробітництва з державами Африки та Близького Сходу, зокрема через інструментарій налагодження прагматичної взаємодії з Африканською континентальною зоною вільної торгівлі, використання потенціалу Африканського союзу, Економічного співтовариства держав Західної Африки, Організації ісламського співробітництва, Ліги арабських держав, Ради співробітництва арабських держав Перської затоки тощо.

157. Докладатимуться зусилля для забезпечення підтримки з боку африканських та близькосхідних держав ініціатив України в рамках міжнародних організацій, зокрема у питанні протидії агресії Російської Федерації та консолідації міжнародної позиції щодо невизнання спроби анексії території Автономної Республіки Крим та міста Севастополя.

158. Уживатимуться заходи для популяризації серед молоді африканських і близькосхідних держав здобування освіти в Україні, насамперед у сферах медицини, інженерії, зокрема металургії, харчових та інформаційних технологій.

159. Одним із пріоритетів є відновлення та поглиблення відносин з державами Африки та Близького Сходу у сфері військово-технічного співробітництва та професійної підготовки військовослужбовців.

160. Важливими партнерами у сфері торговельно-економічного співробітництва у регіонах Близького Сходу та Африки залишатимуться на найближчу перспективу держави Перської затоки та Північної Африки, а також Держава Ізраїль та Південно-Африканська Республіка.

Співробітництво з державами Латинської Америки

161. З метою подальшої диверсифікації зовнішньої торгівлі України продовжиться активний розвиток співробітництва з державами Латинської Америки та Карибського басейну, передусім із Аргентинською Республікою, Федеративною Республікою Бразилія, Мексиканськими Сполученими Штатами як регіональними лідерами, державами - членами Групи двадцяти.

162. Зусилля буде спрямовано на нарощування експорту українських товарів і послуг, зокрема продукції сільського господарства, машинобудування, розвиток співпраці у металургійній, аерокосмічній, військово-технічній та інших сферах, а також на розширення участі юридичних осіб України в реалізації масштабних галузевих та інфраструктурних проектів у державах регіону.

163. У політичних відносинах з латиноамериканськими державами пріоритетним завданням є забезпечення їх підтримки державного суверенітету та територіальної цілісності України, зокрема в рамках Організації Об'єднаних Націй та регіональних організацій.

164. Розвиватиметься політичне і економічне співробітництво з регіональними організаціями - Організацією американських держав, Тихоокеанським альянсом, Асоціацією карибських держав, Андським співтовариством, Карибським співтовариством, Південноамериканським спільним ринком (МЕРКОСУР).

Багатостороннє співробітництво. Глобальний вимір

165. Невід'ємним чинником утвердження України як відповідального, передбачуваного і надійного міжнародного партнера є її активна та ініціативна участь у міжнародних організаціях, договірних (конвенційних) органах, багатосторонніх міжнародних ініціативах.

166. Це також є важливим елементом захисту і просування національних інтересів України, її участі у розбудові міжнародної архітектури безпеки і співробітництва, вирішенні глобальних і регіональних проблем та розв'язанні широкого спектра зовнішньополітичних завдань, насамперед відновлення територіальної цілісності України та притягнення Російської Федерації до міжнародно-правової відповідальності за злочин агресії.

167. Багатостороннє співробітництво має здійснюватися з додержанням принципів міжнародного права, зокрема щодо сумлінного виконання міжнародних зобов'язань. Україна виходить з того, що реалізація цілей міжнародних організацій, насамперед ООН, Ради Європи, ОБСЄ, може бути ефективною лише тоді, коли зобов'язання (стандарти, цінності), розроблені в рамках міжнародних організацій, неухильно дотримуються та добросовісно виконуються всіма без винятку державами-членами.

168. На сьогодні ООН залишається єдиною універсальною та найбільш представницькою міжнародною організацією, наділеною мандатом з усього комплексу питань міжнародного порядку денного, що зумовлює найвищий рівень легітимності та політичної ваги рішень цієї міжнародної організації.

169. ООН залишатиметься одним із найбільш затребуваних міжнародних майданчиків для привернення уваги світового співтовариства до питання агресії Російської Федерації проти України та здійснення політичного тиску на Російську Федерацію.

170. Триваюча агресія Російської Федерації проти України додатково засвідчує нерозривний зв'язок між правами людини та міжнародною безпекою. Стійкий міжнародний мир і безпека не можуть бути досягнуті без розв'язання проблем у сфері захисту прав і свобод людини, що має бути невід'ємною частиною розгляду питань із врегулювання конфліктів в Раді Безпеки ООН. З цією метою у рамках членства в Раді ООН з прав людини послідовно просуватимуться ініціативи щодо захисту прав людини у глобальному вимірі, зокрема у сфері превенції їх порушень.

171. Пріоритетним завданням залишається підтримка та подальший розвиток співпраці з державами-партнерами щодо реалізації ініціатив, спрямованих на реформування, зміцнення та підвищення ефективності діяльності міжнародних організацій, зокрема з метою недопущення зловживання консенсусними процедурами ухвалення рішень та правом вето.

172. Чинитиметься рішучий спротив будь-яким діям, які могли б суперечити цілям або підірвати ефективність міжнародних організацій чи конвенційних органів задля політичної доцільності, а також ініціативам, спрямованим на просування вузькополітичних та ревізійністських інтересів окремих держав.

173. Уживатимуться заходи щодо рішучої протидії на міжнародній арені спробам заперечення Голодомору 1932-1933 років в Україні як геноциду Українського народу, злочину Голокосту та глорифікації тоталітарних ідеологій, а також проявам расизму, антисемітизму, ксенофобії.

174. Буде продовжено активну роботу в рамках ООН та її спеціалізованих організацій як у традиційних формах, так і за новими напрямками, що мають на меті більш активне залучення ООН до розв'язання існуючих міжнародних проблем.

175. Одним із пріоритетів залишається ухвалення та практична реалізація рішень, спрямованих на припинення порушення Російською Федерацією її міжнародних зобов'язань, зокрема у сфері захисту прав людини відповідно до міжнародного гуманітарного права, та притягнення її до міжнародно-правової відповідальності.

176. Важливим завданням є забезпечення більш активного залучення ООН, Ради Європи, ОБСЄ, Організації Об'єднаних Націй в питаннях освіти, науки і культури (ЮНЕСКО) до моніторингу ситуації на тимчасово окупованих територіях.

177. Потенціал та ресурси міжнародних організацій буде використано для пом'якшення гуманітарних наслідків збройної агресії Російської Федерації проти України, включаючи задоволення потреб цивільного населення та відновлення постраждалих від збройного вторгнення регіонів України.

178. На порядку денному залишається звернення України до Організації Об'єднаних Націй про розгортання на тимчасово окупованих територіях міжнародної операції з підтримання миру і безпеки.

179. Здійснюватимуться заходи щодо залучення технічної, консультативної та фінансової допомоги міжнародних організацій з метою реалізації Цілей сталого розвитку України на період до 2030 року, зокрема у сферах демократичного врядування та прав людини, підтримки державного управління, захисту довкілля, боротьби з епідеміями.

180. Триватиме робота із надання сприяння проектній діяльності міжнародних організацій в Україні, зокрема для реалізації подальших рамкових програм партнерства Уряду України з ООН та планів гуманітарного реагування для України.

181. Продовжиться активна участь України у міжнародному співробітництві щодо соціально-економічних питань в рамках ООН, яке набуває все більшої актуальності з огляду на необхідність реагування на наслідки пандемії COVID-19 та запобігання майбутнім глобальним кризам і можливим пандеміям.

182. Попри надзвичайні безпекові виклики Україна і надалі робитиме свій внесок у справу підтримання міжнародного миру і безпеки шляхом розширення участі в міжнародних операціях з підтримання міжнародного миру і безпеки Організації Об'єднаних Націй.

183. Україна залишається відповідальною державою - учасницею міжнародних режимів нерозповсюдження зброї масового знищення і засобів її доставки та контролю над озброєннями, підтримуватиме зусилля щодо їх зміцнення, дотримання санкцій, застосованих Радою Безпеки ООН, та боротьби з тероризмом у всіх його проявах.

184. Важливим фактором сприяння економічному та соціальному розвитку держави є співпраця з Організацією економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР). Взаємодія з ОЕСР розвиватиметься у таких сферах, як регіональна політика, управління державними підприємствами, енергетика, фінанси, захист навколишнього природного середовища, транспорт, інфраструктура, охорона здоров'я, освіта, соціальна політика, статистика, дослідження добробуту населення, боротьба з корупцією.

185. Активна участь у діяльності міжнародних організацій сприяє зміцненню міжнародного авторитету та позицій держави, дає можливість інформувати інші держави, їхні ділові кола та громадян про реальну ситуацію та процеси в державі, отримувати кращий передовий досвід, фінансову, організаційну, політичну підтримку.

186. У ситуації триваючої агресії Російської Федерації та тимчасової окупації частини території України розширення можливостей просування власного порядку денного в рамках широкого кола міжнародних організацій набуває особливої актуальності.

187. Розширення представництва України у керівних і робочих органах, секретаріатах міжнародних організацій та конвенційних органів, зокрема через розвиток системи секондменту, сприятиме розширенню можливостей та посиленню ролі держави у розв'язанні проблем глобального та регіонального характеру.

Багатостороннє співробітництво. Регіональний вимір

188. Рада Європи та ОБСЄ і їх парламентські органи є ключовими регіональними форматами для об'єктивного інформування міжнародної спільноти щодо вчинення Російською Федерацією злочину агресії проти України та подальшої консолідації підтримки і збереження міжнародного тиску на державу-агресора.

189. У відносинах з Радою Європи продовжуватиметься співпраця у питаннях розбудови України як демократичної правової держави та проведенні реформ.

190. Рада Європи має залишатися авторитетним джерелом правових стандартів у сфері демократії, верховенства права та прав людини для всіх без винятку держав - членів.

191. Україна підтримуватиме заходи щодо подолання кризи довіри в рамках Ради Європи, яку було спричинено, зокрема, безумовним поверненням делегації Російської Федерації до участі в роботі ПАРЄ, та протидії новим подібним спробам дискредитації Ради Європи.

192. Україна обстоюватиме позицію щодо досягнення нової якості ОБСЄ в ефективному реагуванні на сучасні виклики та загрози європейській безпеці у військово-політичному, економіко-екологічному та людському вимірах, сприятиме зміцненню принципів верховенства права і прав людини на всьому просторі ОБСЄ.

193. Важливим є подальше активне залучення і розширення участі ОБСЄ у процесі врегулювання російсько-українського конфлікту та зміцнення потенціалу ОБСЄ як платформи для політичного діалогу та інструмента мирного врегулювання конфліктів у регіоні.

194. Сталі та міцні відносини добросусідства, безпечне середовище, економічний розвиток держав є метою участі України у регіональних форматах та ініціативах.

195. Розбудова відносин з державами Веймарського трикутника у форматі "В3 + Україна" сприятиме залученню потенціалу цього об'єднання до вирішення пріоритетних завдань зовнішньої політики і внутрішніх перетворень у державі.

196. Ураховуючи інтереси регіональної безпеки, важливим є долучення до формату "Бухарестська дев'ятка" - об'єднання держав Центральної та Східної Європи - держав - членів НАТО.

197. Виходячи з економічних інтересів та прагнення бути частиною інфраструктурної та енергетичної мережі ЄС, пріоритетним є приєднання до ініціативи "Тримор'я".

198. Активізація участі в упровадженні Стратегії Європейського Союзу для Дунайського регіону є важливим чинником економічної та політичної солідаризації з державами Дунайського регіону.

199. Має бути посилено взаємодію з державами Вишеградської групи, передусім з метою вивчення багатого досвіду європейської та євроатлантичної інтеграції Республіки Польща, Словацької Республіки, Угорщини та Чеської Республіки, підвищення рівня обороноздатності у Центрально-Східній Європі, відновлена участь у співробітництві в рамках Бойової тактичної групи ЄС, сформованої державами Вишеградської групи, а також розширено співпрацю щодо реалізації спільних освітніх та гуманітарних проектів, що сприятиме розвитку міжлюдських контактів.

200. Уживатимуться заходи для подальшої розбудови ініціативи "Люблінський трикутник" як ефективної політичної платформи для рівноправного діалогу України, Республіки Польща та Литовської Республіки - трьох держав зі спільною історією та близькою культурою, ідентичною оцінкою сучасних безпекових реалій, спільним баченням шляхів реагування та розвитку євроатлантичних, європейських і регіональних процесів.

201. Схожість інтересів держав-членів дає змогу з надією дивитися на майбутнє поживлення діяльності Організації за демократію та економічний розвиток - ГУАМ (Грузія, Україна, Азербайджанська Республіка, Республіка Молдова), зокрема щодо посилення економічного, транспортного, митного співробітництва, боротьби з нелегальною торгівлею та організованою злочинністю. Розвиткові співпраці сприятиме створення нових та активізація чинних форматів "ГУАМ+".

202. Активна участь у чорноморських регіональних організаціях (конвенційних органах) - Організація Чорноморського Економічного Співробітництва (ОЧЕС) та Комісія по захисту морського середовища Чорного моря (Чорноморська Комісія) - створює додаткові можливості для обстоювання національних інтересів, протидії дипломатичним впливам та пропаганді Російської Федерації.

203. Продовжиться курс на подальше згортання участі у діяльності Співдружності Незалежних Держав (СНД) на всіх рівнях. Буде завершено необхідні процедури для виходу української сторони з міжнародних договорів, укладених у рамках СНД, які не відповідають інтересам України.

Економічна дипломатія

204. Україна є державою з відкритою економікою, розвиток якої прямо залежить від стану світового господарства, зовнішньої торгівлі, співробітництва з міжнародними фінансовими інституціями та ситуації на важливих регіональних та глобальних ринках.

205. Україна є учасницею більшості ключових міжнародних економічних організацій та має в цілому ліберальний торговельний режим, суттєвим елементом якого є угоди про вільну торгівлю, укладені як з окремими державами, так і з регіональними інтеграційними об'єднаннями.

206. Активна участь у роботі всіх ключових міжнародних економічних організацій та процесах їх реформування сприятиме подальшому економічному зростанню.

207. Мета щодо представлення українських товарів (робіт, послуг) на ключових світових ринках, забезпечення захисту українських економічних інтересів буде досягтися, зокрема, шляхом:

підтримання функціонування багатосторонніх договірно-правових систем, які гарантують українським товарам і послугам справедливий доступ до зовнішніх ринків, ужиття заходів для захисту та припинення порушень прав і законних інтересів українського бізнесу в інших державах, здійснення ефективних зовнішніх зносин для того, щоб подальший розвиток правил ведення міжнародної торгівлі та економічної діяльності в цілому сприяв розвитку української економіки;

просування інтересів вітчизняних товаровиробників та перевізників у рамках реалізації міжнародних економічних проектів (програм), зокрема євроінтеграційних проектів субрегіонального та міжрегіонального співробітництва, насамперед у сферах енергетики, транспорту, інфраструктури;

опрацювання питання щодо перегляду чинних та укладення нових угод про вільну торгівлю товарами та послугами з урахуванням тенденцій лібералізації міжнародної торгівлі;

надання сприяння українським експортерам у виході на зовнішні ринки та розширенні ділових зв'язків, зокрема у державах Азії, Близького Сходу, Африки, Латинської Америки, забезпечення захисту їхніх прав і законних інтересів за кордоном;

активізації діяльності із залучення іноземних інвестицій в економіку України, зокрема для цілей приватизації об'єктів державного і комунального майна, реалізації проектів, що здійснюються на умовах концесії, створення високотехнологічних підприємств;

просування та захист інтересів українських перевізників на міжнародному ринку транспортних послуг з метою відновлення транзитного потенціалу та забезпечення повноцінної участі України у глобальних транзитних маршрутах;

сприяння диверсифікації маршрутів постачання/транзиту енергоресурсів в/через територію України, підтримуючи та розвиваючи пріоритетні транскордонні інфраструктурні проекти у сфері енергетики;

проведення постійної інформаційної роботи щодо ознайомлення представників українського бізнесу з особливостями закупівель, що здійснюються міжнародними організаціями та агенціями.

З дотриманням правил міжнародної торгівлі будуть вживатися заходи для захисту внутрішнього ринку та інтересів українських товаровиробників від демпінгового, субсидованого або зростаючого імпорту, що заподіює значну шкоду або загрожує заподіянням значної шкоди.

208. З цією метою будуть удосконалені чинні і запроваджені нові механізми взаємодії держави і бізнесу та формати підтримки суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності України.

209. Важливим є розвиток інструментів економічної дипломатії, зокрема роботи Ради експортерів та інвесторів при Міністерстві закордонних справ України як платформи для українського та іноземного бізнесу, державних органів щодо залучення інвестицій, пошуку партнерів, поширення інформаційно-промоційних ресурсів, зокрема популяризації вітчизняного туристичного потенціалу.

210. Забезпечення сталого розвитку економіки і зростання добробуту громадян України передбачає розширення участі у міжнародному науково-технічному співробітництві, міжнародній кооперації у високотехнологічних галузях (зокрема щодо трансферу технологій), міжнародній взаємодії щодо боротьби зі змінами клімату. Головною метою співпраці є обстоювання національних інтересів України та сприяння участі представників України у такій співпраці, забезпечення захисту їхніх прав, зокрема прав інтелектуальної власності.

211. Одним з основних завдань економічної дипломатії залишатиметься сприяння залученню міжнародної допомоги для відбудови економіки тимчасово окупованих територій після їх деокупації та забезпечення державного суверенітету України, а також прилеглих постраждалих від конфлікту регіонів України, нейтралізації загрози забруднення і деградації довкілля на тимчасово окупованих територіях.

212. Продовжуватиметься робота із залучення міжнародної технічної та фінансової допомоги на підтримку проведення внутрішніх реформ в Україні, зокрема щодо утвердження верховенства права, протидії корупції, що сприятиме покращенню інвестиційного клімату в Україні.

213. Пріоритетними напрямками діяльності є зміцнення енергетичної безпеки України та розширення з цією метою взаємодії з міжнародними організаціями (ініціативами) з питань енергетики.

214. До пріоритетних напрямів належить також розширення участі у забезпеченні глобальної продовольчої безпеки, зокрема шляхом забезпечення зміцнення позицій держави на світових ринках продовольства, збільшення експорту вітчизняної аграрної продукції з високим ступенем переробки сировини.

Публічна дипломатія

215. Публічна дипломатія є важливим інструментом формування позитивного іміджу України як надійного партнера і форпосту захисту демократичних цінностей на європейському просторі, що набуває особливої актуальності в умовах зростання гібридних загроз.

216. Упровадження засобів публічної дипломатії сприятиме ствердженню України як активного учасника регіональних та світових політичних, культурних, економічних та інших процесів, а також як держави, що генерує та пропонує рішення глобальних проблем і ділиться досвідом у сферах, що є актуальними для міжнародної спільноти.

217. Серед основних завдань публічної дипломатії - комунікація з громадськістю іноземних держав у контексті національних інтересів України, проактивне поширення об'єктивної, повної і збалансованої інформації про події в Україні, її офіційну внутрішню і зовнішню політику, позицію держави у глобальних і регіональних процесах, її зусилля у проведенні реформ, економічний, інвестиційний, туристичний та освітній потенціал, культурну спадщину та сьогодення, що сприятиме створенню позитивного інформаційного супроводу для реалізації цілей зовнішньополітичної діяльності держави.

218. Важливим напрямом вважається розвиток у пріоритетних державах експертної дипломатії шляхом проведення через формальні і неформальні канали системної роботи з представниками наукової спільноти, закладів вищої освіти, експертами, державними і недержавними аналітичними центрами, національними і міжнародними об'єднаннями, профільними академічними і дослідницькими установами, засобами масової інформації, дорадчими і експертними радами.

219. Пріоритетним напрямом є забезпечення захисту від загроз в інформаційній сфері. Застосування Російською Федерацією технологій гібридної війни проти України перетворило інформаційну сферу на одну з ключових арен протиборства. До того ж дезінформаційні атаки та масове маніпулювання свідомістю спрямовуються не лише проти України, а й проти міжнародних партнерів нашої держави.

220. Розбудовуватиметься система проактивного захисту від дезінформаційних атак через створення національної платформи протидії ворожій пропаганді, залучення до цієї роботи експертів із громадських об'єднань та засобів масової інформації, активізацію взаємодії з відповідними центрами в державах - членах ЄС, НАТО, проведення інформаційних кампаній зі спростування російських наративів.

221. Публічна дипломатія має носити скоординований характер та супроводжуватися максимальним посиленням комунікаційної спроможності всіх органів виконавчої влади з метою утвердження міжнародного авторитету України та піднесення у світі її іміджу як демократичної, мультикультурної та людиноцентричної держави. Для цього розбудовуватиметься та запроваджуватиметься ефективна система стратегічних комунікацій.

222. Покращенню розуміння і сприйняття України у світі та розвитку її культурних зв'язків з іншими державами сприятиме діяльність державної установи "Український інститут".

223. Кожен громадянин України, який перебуває за кордоном, повинен відчувати підтримку держави і бути впевненим, що держава його захищає.

224. Україна розширюватиме географію дипломатичної та консульської присутності за кордоном задля покращення захисту прав і законних інтересів своїх громадян. Збільшуватиметься чисельність посадових осіб консульських установ України, зростатиме обсяг та покращуватиметься якість консульських послуг, розширюватиметься мережа почесних консулів.

225. З метою забезпечення громадян і юридичних осіб України якісними консульськими послугами здійснюються їх комплексна цифровізація та автоматизація, упроваджуються новітні засоби у сфері комунікацій.

226. Відбуватиметься модернізація інформаційно-телекомунікаційної системи консульської служби з метою кращого забезпечення функціонування, захисту та обміну даними з інформаційними системами інших органів виконавчої влади. Система включатиме організаційні, криптографічні, технічні та програмні засоби, її удосконалення здійснюватиметься відповідно до національного законодавства з урахуванням міжнародних стандартів та вимог законодавства ЄС щодо захисту персональних даних.

227. Буде забезпечено модернізацію всіх інформаційних продуктів консульської служби, автоматизовано процеси її роботи з метою удосконалення системи надання консульських послуг громадянам і юридичним особам України за кордоном.

228. Уживатимуться політико-дипломатичні та міжнародно-правові заходи із залученням іноземних партнерів та міжнародних організацій, спрямовані на звільнення та повернення на Батьківщину громадян України, незаконно утримуваних у Російській Федерації. Забезпечуватиметься консульський супровід справ утримуваних громадян України для гарантування максимального дотримання їх прав та законних інтересів відповідно до загально визнаних стандартів у сфері прав людини.

229. З метою розширення можливостей для подорожей громадян України триватиме робота щодо збільшення переліку держав з безвізовим чи максимально сприятливим режимом поїздок для громадян України.

230. Утверджуватиметься імідж України як держави з ефективною візовою системою і прозорим та зручним для іноземців порядком оформлення віз, удосконалюватимуться візові процедури та поліпшуватимуться стандарти візового обслуговування, впроваджуватимуться електронні візи, на взаємній основі спрощуватимуться режими в'їзду іноземців в Україну.

Відносини із закордонними українцями. Зовнішня трудова міграція

231. Українці за кордоном є частиною Українського народу. Українська держава і надалі активно розвиватиме зв'язки з етнічними українцями, які проживають за її межами, та українцями, які працюють в інших державах, дбатиме про задоволення їх національно-культурних і мовних потреб.

232. Україна залучатиме потенціал українців за кордоном до реалізації своїх зовнішньополітичних цілей, зокрема у контексті відновлення миру і територіальної цілісності держави, протидії антиукраїнській пропаганді, посилення політичного та санкційного тиску на державу-агресора, просування позитивного іміджу України за кордоном, розвитку економічної співпраці та залучення інвестицій і технологій.

233. Національне законодавство про закордонних українців та зовнішню трудову міграцію має передбачати конкретні механізми, спрямовані на збереження та утвердження національної ідентичності українців.

234. Під час опрацювання заходів зовнішньополітичної діяльності слід застосовувати максимально збалансовані, людиноцентричні підходи до забезпечення прав громадян України, які займаються оплачуваною діяльністю в інших державах, зокрема шляхом удосконалення договірно-правової бази з іншими державами у сферах працевлаштування та трудової міграції, забезпечення умов для повернення в Україну та подальшої безперешкодної реінтеграції у суспільство трудових мігрантів та членів їхніх сімей.

235. Співпраця із закордонними українцями та їх громадськими організаціями має носити системний та інституалізований характер. Досягнення цієї мети потребує внесення відповідних змін до законодавства України, зокрема щодо законодавчого закріплення за Міністерством закордонних справ України повноважень центрального органу виконавчої влади з питань співпраці із закордонними українцями, створення правових умов для розширення можливостей осіб, які набули статус закордонного українця, зокрема у сфері здобуття освіти, професійної перекваліфікації, участі у державних процесах. Потребує вирішення в установленому порядку питання щодо поліпшення організаційно-фінансового забезпечення діяльності Міністерства закордонних справ України з питань співпраці із закордонними українцями.

236. Затвердження нової державної цільової програми співпраці з закордонними українцями сприятиме вирішенню завдань із забезпечення реалізації прав закордонних українців в інших державах, задоволення їх потреб у культурній, мовній, освітній сферах, розвитку українського шкільництва за межами України, зокрема у формі суботніх та недільних шкіл, розширенню можливостей навчання і працевлаштування закордонних українців в Україні.

237. Продовжуватиметься конструктивний діалог з громадськими організаціями закордонних українців, спрямований на їх згуртування та гідне представлення в інших державах.

238. Триватиме робота за участю громадських організацій закордонних українців щодо визнання у світі Голодомору 1932-1933 років в Україні як геноциду Українського народу та увічнення пам'яті жертв Голодомору.

239. Пріоритетним напрямом є здійснення у співпраці із закордонними українцями заходів щодо збереження об'єктів культурної спадщини України за кордоном.

VI. Інституційна спроможність

240. Послідовна і стратегічно виважена зовнішньополітична діяльність України має бути зрозумілою для громадян України.

241. Зовнішньополітична діяльність України ґрунтується на національних інтересах, реалізується за принципом єдності зовнішньополітичного курсу держави, на засадах публічності, послідовності, передбачуваності, спирається на суспільну підтримку і є підзвітною громадськості.

242. Міністерство закордонних справ України координує діяльність державних органів у сфері зовнішніх зносин та забезпечує їх необхідною аналітичною інформацією, оцінює ризики, розробляє та вносить в установленому порядку на розгляд Президентові України, до Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, інших державних органів пропозиції з питань зовнішньополітичної діяльності.

243. Забезпечення єдності зовнішньополітичного курсу держави передбачає узгодження діяльності, що провадиться державними органами у сфері зовнішніх зносин, із Міністерством закордонних справ України як центральним органом виконавчої влади, відповідальним за формування та реалізацію єдиної державної політики у сфері зовнішніх зносин.

244. З метою моніторингу та коригування зовнішньополітичного курсу держави регулярно проводяться конференції керівників закордонних дипломатичних установ України за участю Президента України, керівників відповідних державних органів, представників громадських об'єднань та бізнесу.

245. Важливим чинником забезпечення успішної зовнішньополітичної діяльності України є використання зовнішньої експертизи та співпраця з відповідними експертними колами, аналітичними центрами у процесі вироблення та реалізації зовнішньополітичних рішень.

246. З метою посилення аналітичного забезпечення своєї діяльності Міністерство закордонних справ України залучатиме представників експертного середовища до розроблення стратегічних документів у зовнішньополітичній сфері, зокрема через практику реалізації спільних проєктів.

247. Здійснення зовнішньополітичної діяльності України забезпечує сучасна та високопрофесійна дипломатична служба, яка здатна до інноваційних підходів та оперативного реагування на зовнішні виклики і загрози.

248. У державному навчально-науковому закладі післядипломної освіти "Дипломатична академія України імені Геннадія Удовенка при Міністерстві закордонних справ" на постійній основі проводиться робота з удосконалення програм фахової та мовної підготовки і підвищення кваліфікації, зокрема із залученням провідних українських та закордонних фахівців у сфері зовнішньої політики, економіки, вивчення іноземних мов.

249. З урахуванням фінансових можливостей держави будуть здійснюватися заходи щодо розширення мережі закордонних дипломатичних установ України в державах Азії, Африки, Близького Сходу, Латинської Америки та їх достатнього кадрового забезпечення.

250. Важливим напрямом роботи є розвиток інформаційних ресурсів та інформаційно-телекомунікаційних систем, посилення кібербезпеки і захисту інформації, впровадження електронних консульських послуг, зокрема з метою спрощення консульських процедур.

251. Буде розгорнуто інфраструктуру для захищеного віддаленого доступу працівників закордонних дипломатичних установ України до внутрішніх інформаційних ресурсів і систем Міністерства закордонних справ України з метою створення віртуального централізованого електронного офісу, який підвищить ефективність взаємодії працівників Міністерства закордонних справ України та закордонних дипломатичних установ України.

252. Продовжиться впровадження стратегії забезпечення рівних можливостей, метою якої є підтримка жіночого лідерства на дипломатичній службі.

Заключні положення

253. Ця Стратегія базується на Конституції та законах України, чинних міжнародних договорах України, Стратегії національної безпеки України, затвердженій Указом Президента України від 14 вересня 2020 року № 392, і є документом середньострокового планування та основою для розроблення програмних документів за окремими напрямами зовнішньополітичної діяльності, середньострокового плану дій та щорічних планів роботи Міністерства закордонних справ України.

254. Реалізація Стратегії фінансуватиметься за рахунок коштів державного бюджету, а також з інших джерел, не заборонених законодавством.

**Керівник Офісу
Президента України**

А.ЄРМАК